

УПАС № 5 / 12.01.2015 г.

РЕЦЕНЗИЯ

на докторския труд на тема:

**ОПТИМИЗИРАНЕ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ЛИЧНА ЗАЩИТА НА СТУДЕНТИ,
ПОДГОТВЯНИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ В МВР И ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ**

разработен от

МИРОСЛАВА ЮЛИЕВА КОЛЯНДОВА,

докторант към катедра

„ТЕЖКА АТЛЕТИКА, БОКС, ФЕХТОВКА И СПОРТ ЗА ВСИЧКИ”

НАЦИОНАЛНА СПОРТНА АКАДЕМИЯ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ”

за присъждане на образователна и научна степен **„ДОКТОР”**

Научен ръководител: проф. д-р Симеон Йорданов

Рецензент: проф. д-р Анжелина Янева

Представяне на докторанта

Докторантът Мирослава Коляндова е не само специалист в източното бойно изкуство таекуондо (II дан), но и специалист, развиващ се в различни области на теорията и практиката на физическото възпитание и спорта като преподавател, треньор, организатор и изследовател.

Образователната дейност и професионалната реализация на докторанта от 2005 г. до сега е свързана основно с Национална спортна академия:

- Образователна дейност – „бакалавър” (2005–2009 г. – „Треньор по таекуондо” и „Учител по ФВС”), „магистър” (2009–2010 г. – „Спорт и сигурност”) и „доктор” (2010–2014 г. – катедра „Тежка атлетика, бокс, фехтовка и спорт за всички”);
- Предишна професионална реализация – инструктор по „Тае бо” (2009–2012 г.) и „Източни бойни изкуства” (2008–2009 г. – детска градина „Слънчице”), учител по ФВС (2011–2012 г. – 191 ОУ), хоноруван асистент в катедра „Тежка атлетика, бокс, фехтовка и спорт за всички”;
- Професионална реализация в настоящия момент (до 2014 г.) – хоноруван инструктор по „Фитнес”, експерт в „Центъра по качеството и акредитацията” (НСА), асистент по „Лична защита” в катедра „Тежка атлетика, бокс, фехтовка и спорт за всички”, треньор по таекуондо.

Докторантът има следните допълнителни образователни, професионални и личностни квалификации и умения: национален и международен съдия по

таекоундо; владее добре италиански, английски и руски език; има добри компютърни, комуникативни и организационни умения; има опит в разработването и управлението на проекти; участва активно в научни конференции и семинари.

Докторантът има *три публикации*, свързани с темата.

Авторефератът предава адекватно съдържанието на докторския труд.

Структура на доктората

Предложеният за защита докторски труд се отличава с прегледна структура, следваща логиката на педагогическото изследване и адекватна методика, използвана в хода на експеримента.

Рецензираният труд е в обем от 178 страници и включва:

- Съкращения и речник на основните термини (2 стр.)
- Увод (4 стр.);
- Първа глава (ПОСТАНОВКА НА ПРОБЛЕМА) – 47 стр.;
- Втора глава (ЦЕЛ, ЗАДАЧИ, МЕТОДИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ) – 12 стр.;
- Трета глава (РЕЗУЛТАТИ И АНАЛИЗ) – 81 стр.;
- Четвърта глава (ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ) – 3 стр.;
- Литература (7 стр.);
- Приложения (20 стр.).

Онагледяване на доктората

Резултатите и методиката на изследването са описани коректно и са добре онагледени в основния текст с 43 бр. фигури и 21 бр. таблици.

Приложенията (5 бр.) са с доказателствен характер за проведената статистическа обработка на данните от проучването, представени чрез 23 бр. таблици. В приложение №5 са включени допълнителни материали свързани с експерименталната програма на обучение по лична защита в бакалавърска и магистърска програма. Интерес представлява предложената схема за изпълнение на техническите действия, разделени в четири части.

Използваната *научна литература* е коректно отразена в съдържанието на дисертацията и включва 120 литературни източника, като от тях 97 бр. на български автори, 17 бр. на руски автори, 3 бр. на латиница и 3 бр. електронни страници. Повече от половината от библиографията, която ползва докторантът, е след 2000 г., което показва актуалността на изследваната информация в проучването, макар че би могло авторът да използва по-голям брой актуална литература, свързана с проблемите на

бойните изкуства – история, терминология, философия и структура, както и литература на латиница.

Актуалност и значимост

Изборът на тема е актуален и значим за повишаване на общофизическата и специалнофизическата подготовка и усъвършенстване на техникотактическите умения в условията на висшето образование и по-конкретно в часовете по лична защита на студентите от специалността „Бойно-приложна физическа подготовка и спорт в МВР и БА“ в НСА.

М. Коляндова дава убедителна обосновка на необходимостта от разработване на проблема, който е както *значим*, така и *актуален* за усъвършенстване на процеса на обучение по спорт във висшите училища.

Първа глава (10-56 стр.) „ПОСТАНОВКА НА ПРОБЛЕМА“

Първата глава е насочена към проучване и представяне на научно-теоретичните основи, възможностите, особеностите и спецификата на средствата, методите, формите и организацията на обучение на бойно-приложни техники в часовете по „Лична защита“, включени в програмата на Национална спортна академия.

Авторът демонстрира научно-изследователски умения и показва професионални познания по повдигнатите проблеми в разработката. Въз основа на собствения опит и проучените литературни източници, докторантката представя схематично на фиг. 3. класификация на бойните стилове, от които се подбира учебното съдържание.

Първата глава логически завършва с формулиране на работна хипотеза, ясно очертана и обвързана с предполагаемия ефект от експериментираната програма за обучение по лична защита.

Втора глава (57-68 стр.) „ЦЕЛ, ЗАДАЧИ, МЕТОДИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО“

Във формулировките на целта, задачите, предмета и обекта на изследването се разкриват закономерностите на изследването в съответните условия. Поставени са четири конкретни задачи, обслужващи целта на изследването.

Методите на изследване са адекватно подбрани и съобразени с поставените задачи. Използван е подходящ математико-статистически инструментариум – вариационен, честотен, дисперсионен и сравнителен анализ. Тестовете са описани коректно, което дава възможност за възпроизводимост на изследването. Субективизмът в експертното оценяване е сведено до минимум чрез въведената от автора скала за оценка на техническите умения.

В изследването са обхванати 193 студенти (140 мъже и 53 жени) обучавани в специалността „Спорт“, професионална квалификация „Бойно-приложна

физическа подготовка и спорт в Министерство на вътрешните работи и Българската армия“ (бакалаври – I-V курс), „Спорт и сигурност“ (магистри – редовно и задочно обучение) и „Методист по бойно-приложна физическа подготовка и спорт в МВР и Българската армия“ (СДК).

Педагогическият експеримент е проведен със 56 бр. студенти, обучавани в магистърска програма (редовно едногодишно обучение), разпределени в три групи (една контролна и две експериментални – КГ, ЕГ1 и ЕГ2) в три последователни години.

Изследването е организирано в три етапа:

✓ *Първи етап* (м. октомври 2011 г. до м. октомври 2012 г.) – проучване на литературните източници, теоретичен анализ и констатиращ експеримент.

✓ *Втори етап* (м. октомври 2012 г. до м. октомври 2013 г.) – разработване и доказване на ефективността на експерименталния модел за обучение.

✓ *Трети етап* (м. октомври 2013 г. до м. октомври 2014 г.) – провеждане на педагогическия експеримент, систематизиране, обработване и анализиране на статистическите резултати от изследването, формулиране на изводите и препоръките и оформяне на дисертационния труд.

Трета глава (69-148 стр.) „АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО“

Третата глава е структурирана в четири основни подглави:

В *първата подглава* е представен анализът на данните от проведения констатиращ експеримент. Изследването доказва, че физическата годност на обучаемите е добра, което е предпоставка за успешно овладяване на бойно-приложните техники от личната защита, възможност за по-значителни натоварвания в обучението и за прилагане на експерименталната програма за оптимизиране на подготовката на специалистите, най-вече в заключителния етап на обучение – магистърска степен.

Във *втора подглава* е представена експерименталната програма, включваща цел, задачи, организация, съдържание на модела. Към тази подглава са приложени допълнителните материали (Приложение № 5).

В *трета подглава* са анализирани резултатите от анкетното проучване за нивото на специализираната подготовка, обема от техники в бойна схватка и качеството на обучение по лична защита.

Студентите са на мнение, че е необходимо да поддържат бойно-приложни умения и добра спортна форма над средното ниво и извън рамките на обучението си в НСА, като много от тях (85%) тренират различни бойни изкуства на клубно ниво.

Студентите споделят мнението си за обема и вида на най-често използваните бойно-приложни техники – атакуващи и защитни, но не показват достатъчно познания за „допълнителни“ и други действия, което доказва необходимостта от специализирано обучение.

По отношение на организацията на обучение, според мнението на анкетирания студенти, авторът стига до заключението, че е необходимо да се прецизира учебния план на специалността и различните аспекти по лична защита по отношение на оптимизиране на обучението.

В четвърта подглава „Анализ на резултатите от педагогическия експеримент“ са проведени две основни изследвания – на степента на развитие на физическата годност и овладяване на техническите действия. Авторът доказва с висока степен на достоверност, че експерименталната програма за обучение по лична защита, оказва положително въздействие върху физическата годност и бойно-приложната готовност на студентите.

Представена технология за оценка и контрол на подготовката по лична защита е съществен принос на докторанта, който може да се прилага не само в условията на НСА, но и в системата на МВР и Българската армия.

Заключение (149-151 стр.) „Изводи и препоръки“

В заключението са представени изводите и са очертани препоръките за практиката и насоките за използване на резултатите от емпиричното изследване.

Изводите от изследователската разработка, експериментално и статистически проверени и онагледени, задълбочено и правилно анализирани, са умело интерпретирани като показват правилността на приложената експериментална методика.

Представяне и оценка на постиженията

Докторантът Мирослава Коляндова доказва необходимостта от внедряването на експериментална програма за обучение по лична защита за оптимизиране на обучението по лична защита на студенти, подготвяни за реализация в МВР и въоръжените сили. В тази връзка изводите, препоръките и приносите, адекватно посочени от докторанта, са особено важни за приложението на методиката в теорията и практиката.

Разработената програма, както и технология за оценка и контрол на степента на владение на техническите умения за лична защита на студентите, може да служи за оптимизиране на учебния процес и за системен научен самоконтрол на подготовката на студентите в свободното време и извън учебния процес на клубно ниво.

Критични бележки

Разпределението на отделните части в структурата на доктората не са равномерни – например втората глава е само от 12 страници, докато третата глава е разработена на 81 страници.

Според мен, подглава III.2. „Анализ на ефективността на използваната програма за обучение по лична защита ...“ трябва да бъде включена във втора глава (II. „Цел, задачи, методика ...“) с наименование „Експериментална програма за обучение по лична защита ...“, която програма е в основата на педагогическия експеримент. В тази подглава трябва да бъдат включени и част от разясненията и терминологията на отделните технически елементи, обяснени в подглава III.3.2., както и други разяснителни бележки в глава III., свързани с изисквания за изпълнение на технически действия, които не са изведени изводи или резултати на изследването, а могат да се включат като част от методиката на обучение (Напр. стр. 148 „Степен на удара“).

Тези структурни несъответствия не променят хода на научното изследване и не намаляват достойнствата на настоящата разработка.

В заключение считам, че докторантът има достатъчен теоретически и практически опит в научно-изследователската дейност. С настоящото си задълбочено изследване показва завършено научно развитие. Докторският ѝ труд е със сериозни качества, отговарящи на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Въз основа на горното, давам своята **положителна оценка** на докторския труд, автореферата, значимите за теорията и практиката резултати и предлагам на научното жури да **присъди образователната и научна степен „Доктор“ на Мирослава Юриева Коляндова.**

12.01.2015 г.

гр. София

Рецензент:

(проф. д-р Анжелина Янева)